

Tresty a ochranná opatření

Přednáška TPH 22.9.2008

Podstata a účel trestních sankcí

- **Absolutní teorie** – *trestá se, protože bylo spácháno zlo – trest = odplata*
 - **Relativní teorie** – *trestá se, aby nebylo pácháno zlo – trest má společenský účel (polepšení, odstrašení)*
 - **Smíšené teorie** – spojení myšlenky trestu odplatného a účelného
-

Teorie absolutní

- **Kant:** *jediným úkolem trestu je uskutečňování spravedlnosti, trest je kategorickým imperativem, trest nelze odůvodňovat nějakými pro společnost užitečnými účely.*
 - **Hegel:** *zločin vyrovnaný spravedlivým trestem se ruší ve smyslu negace (trest je negace negace práva, tedy obnovení práva)*
-

Teorie relativní

- **C. Beccaria:** *teorie odstrašení trestem*
 - **Feuerbach:** *teorie psychologického donucení (prevence generální a individuální)*
 - **Franz von Liszt:** *teorie speciální prevence*
-

Monismus a dualismus trestních sankcí

- Dualismus: tresty a opatření (zabezpečovací, ochranná)
 - Dualistická koncepce = kompromis mezi klasickou a pozitivistickou školou trestního práva
 - Klasická škola: trest úměrný vině (spáchanému zlu)
 - Pozitivistická škola: opatření úměrné nebezpečnému stavu pachatele
-

Zabezpečovací opatření

- Historicky mladší druh trestní sankce
 - Poprvé v osnově švýcarského trestního zákona z r. 1893 jako opatření doplňující či nahrazující trest
 - Účelem ochrana společnosti před pachateli, jejichž nebezpečný stav hrozí spácháním trestného činu, a to výchovou, léčbou či izolací.
-

Koncepce retributivní a restorativní justice

□ **Retributivní justice** = odplatná,
trestající

trestný čin je konflikt mezi
pachatelem a státem

□ **Restorativní justice** = obnovující,
napomáhající

trestný čin je konflikt mezi
pachatelem a poškozeným

Trestní sankce de lege lata

- **Účel trestního zákona** - § 1: *chránit zájmy společnosti, ústavní zřízení ČR, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob.*
 - **Prostředky k dosažení účelu** - § 2: *pohrůžka tresty, ukládání a výkon trestů a ochranná opatření = **dualismus sankcí.***
 - **Další prostředky** – např. § 24-26, § 66 ,...
-

Pojem trestu a ochranného opatření

- **Trest** = právní následek trestného činu, ukládaný na základě zákona trestním soudem, obsahující v sobě negativní hodnocení pachatele a jeho činu, jehož výkon je vynutitelný státní mocí.
 - **Ochranné opatření** = právní následek trestného činu a činu jinak trestného, ukládaný na základě zákona v řízení trestním nebo občanskoprávním, jehož výkon je vynutitelný státní mocí.
-

Mladiství

- ❑ Zákon č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže
 - ❑ Monismus sankcí: 1 druh sankce, a to **opatření.**
 - ❑ Tři kategorie opatření – výchovná, ochranná a trestní.
-

Účel trestu

- § 23 TZ
 - Základní účel – ochrana společnosti
 - Dílčí cíle jako prostředky jeho dosažení
 - **zabránění v páchání další trestné činnosti** (individuální represe)
 - **výchova k řádnému životu** (individuální prevence)
-

-
- výchovné působení na ostatní členy společnosti
(generální prevence).
-

Účel ochranného opatření

- Není výslovně vyjádřen v TZ.
 - Sleduje účel trestního zákona, tedy ochranu společnosti ve smyslu § 1 TZ.
 - do popředí vystupuje moment prevence (složka výchovná, terapeutická a zabezpečovací).
-

Účel opatření pro mladistvé

□ § 9 ZSM

- vytvoření podmínek pro sociální a duševní rozvoj
 - ochrana mladistvého před škodlivými vlivy
 - předcházení dalšímu páchaní provinění
-

System trestů de lege lata

- Zásada nulla poena sine lege - taxativní výčet trestů
 - Dva subsystemy
 - tresty pravidelné
 - tresty výjimečné
 - Další možná třídění
-

Tresty pravidelné

- § 27 TZ
 - odnětí svobody
 - obecně prospěšné práce
 - ztráta čestných titulů a vyznamenání
 - ztráta vojenské hodnosti
 - zákaz činnosti
 - propadnutí majetku
 - peněžitý trest
 - propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
 - vyhoštění
 - zákaz pobytu
-

Trest výjimečný

□ § 29 TZ

- odnětí svobody nad 15 do 25 let
 - odnětí svobody na doživotí
-

Tresty pravidelné v návrhu nového trestního zákoníku

- § 52
 - odnětí svobody
 - **domácí vězení**
 - obecně prospěšné práce
 - propadnutí majetku
 - peněžitý trest
 - propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty
 - zákaz činnosti
 - zákaz pobytu
 - ztráta čestných titulů nebo vyznamenání
 - ztráta vojenské hodnosti
 - vyhoštění
-

§ 52 odst. 2

- Trestem odnětí svobody se rozumí
 - nepodmíněný trest odnětí svobody
 - podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody
 - podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem.
 - Zvláštním typem TOS je výjimečný trest.
-

Trest výjimečný v návrhu nového trestního zákoníku

□ § 54

- odnětí svobody nad 20 až do 30 let
 - odnětí svobody na doživotí.
-

Ochranná opatření de lege lata

□ § 71 TZ

- ochranné léčení
 - ochranná výchova
 - zabránění věci a jiné majetkové hodnoty
 - zabezpečovací detence – od 1.1.2009
(zákon č. 129/2008 Sb., o výkonu zabezpečovací detence a o změně některých zákonů).
-

Ochranná opatření de lege ferenda

□ § 96

- ochranné léčení
 - zabezpečovací detence
 - zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty
 - ochranná výchova
-

Příjemný zbytek dne. 😊
